

KURYER LITEWSKI

w Wilnie w Piątek dnia 13 Lipca r. s. 1828 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Odessa dnia 20 czerwca.

W niedzielę dnia 17, z okoliczności otrzymaney wiadomości, o wzięciu *Hirsowa* i *Kiustendzi*, składane były w tutejszej Cerkwi *Soborney*, w obecności NAYJAŚNIEJSZEY CESARZOWEY JĘYMOŚCI, dziękczynne Panu Bogu modły. Po skończonem nabożeństwie wielu Urzędników i Damy mieli szczęście stawić się przed NAYJAŚNIEJSZĄ CESARZOWĄ. (R. I.)

Kercz dnia 15 czerwca.

Dnia wczorayszego otrzymano tu wiadomość, o zajęciu przez woyska nasze twierdzy *Anapy* d. 12; a dzisiaj już przybyło tu 3,000 jeńców tamtejszego garnizonu. Od P. Wice-Admirała *Greiga* uwiadomiona została zwierzchność tutejsza, iż niezwłocznie przybędzie jeszcze 700 ludzi ranionych razem z Baszą, który w *Anapie* dowodził. Zrobione są tu potrzebne rozporządzenia do umieszczenia wszystkich tych jeńców w naszej kwarantannie, która, na szczęście, tak jest obszerna, że wszyscy ci jeńcy razem z dawniejszymi 900 ludźmi, którzy teraz kończą termin kwarantanny, dosyć dobrze się umieszczają. (R. I.)

— *Gazeta Pszczół Północna* donosi z St. Petersburga; „W przeszły piątek, t. j. d. 29 czerwca, obchodzono w tutejszym kościele ewangelickim ś. *Piotra*, stułetni jubileusz bytu tego kościoła. Dnia 29 czerwca 1728 roku, Marszałek Polny, Hrabia *Münich*, założył jego fundamenta.

KRÓLEWSTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 17 lipca.

Nadzwyczajna powódź, praktykowaney w roku 1813 wyrównywająca, znaczne bardzo zrzędziła klęski, tak dalece, iż woda z koryta rzek *Wistły* i *Nidy*, na dniu 27 czerwca r. b. wystąpiwszy, nie tylko łąki i pola, szczególnież włości bliżey na nizinie w Obwodzie Stobnickim sytuowanych, zupełnie zalała, ale nadto domy zruynowała, groble poprzerywała i wały, mianowicie pod *Grotnikami* i *Oblekoniem* istniejące, uszkodziła.

— W dniu 1 b. m. we wsiach *Krasuse*, *Wolka-Konopczana*, *Kleszczowka*, *Moszczanka*, *Myśłów* i *Demblin* w Obwodzie Łukowskim, tudzież we wsiach *Tchórzew*, *Cielemene* i *Kamienowey-Wólce* w Obwodzie Siedleckim, grady znaczne zrzędziły szkody. — Tegoż dnia we wsi *Krukowie*, Obwodzie Łukowskim jeden włościanin, a we wsi *Tchórzewie* dwóch włościan, uderzeniem piorunu zabici zostali.

— Na dniu 2 b. m. przez wylew *Wistły* znaczne szkody w gruntach w gminie *Brzysce*, Obwodzie Łukowskim zrzędzane zostały.

— Na gruntach miasta *Radzyna* pokazała się szarańcza, jeszcze niemająca skrzydeł; lecz po wycięciu zboża, owad w rowy, na ten cel wykopane, spędzono, i do sześciu ćwierci wynoszący, zniszczono.

FRANCYA.

Paryż dnia 2 lipca.

(z *Gazety Warszawskiej*).

Od d. 1 czerwca przyznano znowu 266 pre-

tensy wynagrodzenia emigrantom, i zapisano je w wielką księgę długu krajowego. Ogólna ilość zapisanych w rzeczoną księgę podobnych pretensy, wynosiła w końcu zeszłego miesiąca 695 milionów 825,767 fr. kapitału, czyli 20 milionów 874,986 fr. wieczystej prowizyi. Powiększyła się zatem w ciągu czerwca przeszło o 10 milionów kapitału.

Niektóre dzienniki tutejsze donoszą, iż *Kommissya*, wyznaczona do rozstrąszenia wniosku *Pana Labbey de Pompieres*, względem oskarżenia dawniejszych Ministrów, powołała Marszałka *Xięcia Reggio* i dawnych dowódców 12 legionów *Gwardyi narodowej Paryzkiej*, aby świadczyli względem zniesienia rzeczoney gwardyi, co zapewne stanowić będzie między innemi przedmiot oskarżenia. „Niewiadomo jeszcze (dodaje *Gazeta Francyi*) czyli *Xiążę Reggio* uczyni zadosyć temu wezwaniu. *Kommissya* żądała oraz od kilku władz udzielenia pism, ściągających się do wniosku *Pana Labbey de Pompieres*.”

Pan Laforre, Adwokat w *Agen*, w Departamencie *de Lot*, wynalazł sposób, za pomocą którego dzieci w ciągu trzydziestu godzin uczą się dokładnie czytać. Rząd udzielił wynalazcy patent, upoważniający go do wykonywania swojego wynalazku we wszystkich Departamentach *Francyi*, z pozwoleniem ustąpienia innym pewney części służącego sobie prawa. Stało się to, *Pan Laforre* podzielił swój przywilej podług liczby 86 Departamentów *Francyi* na tyleż części, a sławny Adwokat *Cremieux* w *Nimes* porzucił na chwilę prawnictwo, i miejsce zamieszkania, chcąc być pomocnym w rozszerzaniu nowej metody. Kupił on od *Pana Laforre* 40 części, a z nim połączył się *Pan Bross*, bankier z *Montpellier*. Obadwa przyjęli nauczyciela elementarnego *Pana Dupont*, któremu wyznaczili 20,000 fr. gratyfikacyi i część dochodów z pewnych Departamentów. Chcąc być zupełnie pewnymi, przedsiębiorcy zrobili przed wyjazdem swym próbę w *Montpellier*. Tym celem władza miejscowa oddała im 8 dzieci, nieznających ani jednej litery. D. 1 czerwca odbyło pierwsze nauczanie, a w d. 11 tegoż miesiąca dzieci wystąpiły publicznie przed wybranym towarzystwem, i z powszechnem zadziwieniem, czytały płynnie i bez zastanowienia się.

Według doniesień z *Perpignan* pokazały się w górach około *Berga* w Katalonii nowe bandy, których kilka jest dobrze uzbrojonych, i mają być płatne; inne zaś są rozbojnikami. Po odebraniu o tém wiadomości w *Barcelonie*, Jenerał *Monnet* z 300 żołnierzami udał się natychmiast ku *Berga*, a w drodze połączą się z nim inne oddziały woyska.

— Dnia 3 —

Gazeta Codzienna zapewnia, iż kilku oficerów byłego woyska wiary pod dowództwem znanego *Merino*, udało się z Hiszpanii do Portugalii.

Gazeta Francyi umieściła następujący artykuł: „W imieniu całej publiczności, mamy sobie za obowiązek, zwrócić uwagę wszystkich na szczególny rodzaj niebezpieczeństwa, przeciw któremu powinniaby powstać władza rządowa. Od niejakiego czasu, chęć wystawian a rzadkich zwierząt na widok mnóstwa ciekawych, wprowadziła do *Francyi* nie mało węzów grzechotników. Smutne doświadczenie naocznie nas przekonało, iż gad

ten może się rozplenić we Francji; a jaja jednej pary z tych niebezpiecznych płazów, wylęgłone w *Bajonie*, popierają nasze twierdzenie. Każdemu to jest wiadomo, a jednak zamiast środków ostrożności, temi dniami bez najmniejszej przeszkody, pozwolono wprowadzić siedmdziesiąt sześć grzechotników, raczy dla nasycenia próżney ciekawości, aniżeli dostarczenia przedmiotu uwag nauce. Wszakże jakkolwiek nawet chwalebny mógłby być powód powiększenia liczby tych gadów we Francji, nie potrafiłby jednak wyrównać naglącej potrzeby sprzeciwienia się ich wprowadzaniu. Przedsięwzięte zostaną zapewne środki powściągnięcia nadużycia, o którego niebezpieczeństwie nie chcielibyśmy mieć przyczyny znowu kiedykolwiek donosić."

— Dnia 4 —

Dzienniki tutejsze prostują ogłoszoną dawniej wiadomość z *Lizbony*, o postanowieniach Stanów Lamegskich z dnia 17 czerwca, w tym sposobie: iż posiedzenia tychże Stanów były tylko przygotowawcze, i postanowienia ich nie mają dotąd żadnego urzędowego znaczenia. Pierwsze powszechne posiedzenie miało się dopiero d. 20 czerwca odprawić. Infant *Don Miguel* był d. 15 czerwca chory, i ustała już pogłoska o wyjeździe jego do wojska.

Kommissya Izby Deputowanych wyznaczona do roztrząśnienia wniosku Pana *Labbey de Pompières*, badała wczoraj między innemi Jenerała Porucznika *Excellmans*, Pana *Sauvo*, głównego wydawcę tutejszego *Monitora*, i kilku innych byłych officerów gwardyi narodowej paryskiej. Słychać, iż nazajutrz miała także wezwać Hrabiego *Coutard*, Jenerała dowodzącego pierwszą dywizją wojskową; rząd wnoszą, iż zajmuje się śledztwem wypadków, zaszłych d. 18 i 19 listopada r. z. Dziennik *Konstytucjonista* zaprzecza pogłoskę, jakoby niedawno słuchana zeznań Marszałka *Xięcia Regio*.

Akademia Francuzka na ostatniem posiedzeniu mianowała Pana *Lebrun* Kanclerzem swoim.

Według podań urzędowych, wyprowadzono w ostatnich 5ciu latach z Francji 15,000 koni, sprowadzono zaś 109,730.

Węże grzechotniki, które okręt amerykański przywiózł do *Havre*, przeniesiono znowu na pokład statku parowego, *Jerzy IV*, na którym odwiezione zostaną do Anglii.

Listy z *Alexandryi* (w Egipcie) pod dniem 27 maja, potwierdzają wiadomość o wojskowym zamknięciu portu rzeczonoego miasta; nie zaś nie wzmiankują o *ambargo*, które Basza miał włożyć na będące tam okręty zagraniczne.

— Dnia 5 —

Niektóre Dzienniki tutejsze umieściły listę imienną Parów, którzy pobierać będą pensyą z funduszu 2 milionów fr., wyznaczonego budżetem. Jest ich 146; największa pensya wynosi 12,000 fr., a inne po 6,000, 8,000 i 10,000 fr.

Na ostatniej wieczornej zabawie u Ministra spraw wewnętrznych, znajdowali się między innymi Panowie *B. Constant* i *Labbey de Pompières*.

Słychać, iż miano zamiar posłania Margrabiego *Loule* i małżonki jego do *Oporto*, aby stanęli na czele tamecznego rządu. Podróż ich do *Niderlandów* została wstrzymana po nadejściu ostatnich wiadomości z *Portugalii*.

List z *Marsylii* pod dniem 21 maja wyraża: „Pan *Drovetti* wrócił z *Kairu*, gdzie zostawił Baszę Egipskiego. Onegdaj dowiedzieliśmy się, iż stosownie do traktatu, zawartego w *Londynie* d. 6 kwietnia, między trzema Mocarstwami sprzymierzonymi, *Alexandrya* ma być zamkniętą. Zamknięcie to nastąpi zapewne przez okręty angielskie, które żadnemu statkowi tureckiemu lub innemu, niedozwalają wypływać z żywnością i potrzebami wojennymi do *Morei*. Handel upadnie. Wczoraj fregata Angielska nie wypuściła już dwóch okrętów Egipskich z żywnością. Admirał *Codrington* jest co chwila spodziewany."

ANGLIA.

Londyn dnia 1 lipca.

(z Gazety Warszawskiej.)

Gazeta *Morning Chronicle* donosi, iż jutro zgromadzą się tutejsi przyjaciele sprawy Katolików pod przewodnictwem Lorda *Rossmore*, celem pomagania Katolikom do wyboru członka Parlamentu z Hrabstwa *Clare*.

Taż Gazeta twierdzi, iż jeżeli Pan *O'Connell* ubiega się z Panem *Fitzgerald* o wybór na członka Parlamentu z Hrabstwa *Clare*, czyni to dla ukarania go za to, iż był przeciwny Dyssydentom.

Wczoraj rozeszła się pogłoska, iż Pan *Fitzgerald* podczas rozruchu w *Ennis* został zabity, co się jednak dotąd nie potwierdziło.

Jedna z tutejszych gazet raonych umieściła następujący artykuł. „Zamknięcie *Oporto* może łatwo przybrać inną postać. Wielka fregata Brazylijska, która według poszechnego mniemania stała w *Liwnornie*, dla przewiezienia przyszłego Cesarzowej Brazylijskiej do *Rio-Janeiro*, zaraz po ogłoszonej w *Londynie* wiadomości o zamknięciu *Oporto*, otrzymała rozkaz od Pości Cesarza *Don Pedro* przy Dworze Angielskim, aby niezwłocznie popłynęła do brzegów *Portugalii*."

Listy z *Gibraltaru* pod d. 10 czerwca donoszą, zamknięcie *Algieru* trwa jeszcze; lecz od niejakiego czasu nie widać już żadnych okrętów wojennych francuzkich. Handel w porcie odbywa się ciągle bez przerwy.

— Dnia 2 —

(z tejże gazety.)

Zdaje się, iż w Parlamencie będzie mowa o następującej okoliczności: w roku 1825 uchwalił Parlament 6000 funt. szterl. (240,000 zł. pol.) rocznie na edukacyą młodego *Xięcia Jerzego Kumberland*, pod tym wyraźnym warunkiem, aby mieszkał w Anglii, a na zapytanie Pana *Knathbull*, czyliby uczyniło się zadosyć temu warunkowi, gdyby wspomniany *Xiążę* bawił jeszcze 5 lub 6 lat za granicą, a potem dla zaczęcia swojej edukacyi wrócił do Anglii? odpowiedział ówczasowy Kanclerz izby skarbowej (teraźniejszy Lord *Goderich*) w sposobie zaprzeczającym.

Tutejsza gazeta *Goniec* donosi, iż przeszłego tygodnia syn *Xięcia Kumberland*, *Xiążę Jerzy* o mało nie utracił życia. Powoził się sam w małej karyolce na ulicy *Hammersmith*; guwerner jego, *Xiądz Jelf* i półkownik *Torton*, towarzyszyli mu konno. Podciął zanadto swojego konia, który z nim w największym pośpiechu poleciał, a gdy nagle wstrzymany został, pośliznął się, upadł i złamał dyszel. Młody *Xiążę* siedział mocno na swoim miejscu, nie okazując najmniejszej obawy. W tej chwili przejeżdżał pewny jegomość do botanicznego ogrodu do *Chiswick*. Zeskoczył z powozu, biegnąc *Xięciu* na pomoc; lecz ten rzekł: *Nie troszcz się WPan, ja tylko mego konia zanadto zaciąłem i rozbiegał się.* Potem udał się *Xiążę* do powozu, w którym siedziały trzy damy, oświadczył swoją radość, że się nie przelektły, i prosił je, aby wysiadły i poszły z nim na przechadzkę. Jedna z tych dam zapytała się go, czyli sobie nie życzy udać się także na wielkie śniadanie do *Chiswick*. *Nie*, odpowiedział, mam pewien rodzaj kaszlu, podobno, jak to zowią, *koklusz.* — *Xiążę* musisz wystrzegać się; rzekła naówczas ta dama. *Ey nie myślę o tém*, odpowiedział *Xiążę*: mam angielską konstytucyą. Późem podziękować u przeznaczenie temu jegomości i pojechał na koniu jednego ze swoich służących.

Pomnażają się składki na nowe królewskie kolegium w *Londynie*. *Xiążę Nortumberland* dał 1000, kilku szlachty po 2 nawet po 300, pewien dom handlowy 200, a towarzystwo aptekarzy 500 funtów szterlingów. W ogóle miano już w tej chwili zebrać w darach i akcyach do 40,000 funt. szter. (1,600,000 zł. pol.)

Towarzystwo trudniące się budową drogi pod *Tamizą* donosi, że ustanowiło listę subskrypcyjną na obligacye 20, 30, 40, 50 i 100 funt. szterl. Biorący obligacye, mają dostawać 5%, procent ten dopóki go nie pokryje pobieranie opła-

ty, ma być zaspokajany pieniędzmi ściąganiem od zwiedzających drogę podziemną.

List z *Okana* (w Kolumbii) pod d. 9 kwietnia wyraża: — „Dziś odbyło się tu uroczyste otwarcie wielkiego zgromadzenia narodowego. Minister skarbu *Castillo* został obrany Prezesem, urzędowanie to jednak potrwa tylko dwa tygodnie. Zpomiedzy 108 potwierdzono tylko 64 wybory. Przyjęto pośrednią drogę między federacyjnym a centralnym systematem; każdy wielki wydział podzieli się na sekcye, którym ma być poruczone urządzenie miejscowych władz wewnętrznego rządu. Wszystkie jednak stany krajowe, a nawet duchowieństwo, oświadczyło się przeciw systematowi federacyjnemu w każdym względzie. Bardzo wielkie jest podobieństwo do prawdy, iż *Boliwar* zostanie dyktatorem na trzy lata. Oswobodziciel znajdował się w *Cacuta* i oczekiwał postanowień zgromadzenia. Adjutantów *Bolivar*a, *Belford*, *Wilson* i *Ferguson* wysłano w celu dostawienia żywego lub nieżywego jenerała *Padilla*, co im się jeszcze dotąd nie udało. Na południu panuje zupełna spokojność. Oswobodziciel dał agentom angielskich wierzycieli pocieszające zapewnienia. Nowy Minister skarbu wspiera go dzielnie we wszystkim.”

— Dnia 3 lipca. —

Xiążę *Liewen*, Poseł Cesarsko-Rossyjski i Xiążę *Polignac*, Poseł Królewsko-Francuzki, mieli wczora długą naradę z Xiążęciem *Wellingtonem* i Hrabią *Aberdeen*.

Słychać, iż Pan *Stratford-Canning* wyjedzie jutro i uda się prosto do *Korsu*. Pan *de Ribeaupierre*, bawiący teraz we *Florencyi*, ma być wezwany od Xiążęcia *Liewen*, aby podobnie udał się niezwłocznie do *Korsu*.

Usiłowania Pana *O'Connell* uwieńczył naysławniejszy skutek; został bowiem obrany członkiem Izby Niższej Parlamentu z Hrabstwa *Clare*.

Gazeta tutejsza *Goniec* umieściła niedrukowane dotąd postanowienie Króla Portugalskiego, *Jana VI*, wydane dnia 9 stycznia 1817 roku, na mocy którego Xiążę Brezyljski otrzymuje tytuł Królewicza następcy tronu obu połączonych Królestw Portugalii i Algarwii, tudzież edykt tegoż Monarchy z dnia 25 listopada 1825, uznający *Don Pedra* za Cesarza Brezyljskiego i Królewicza następcę tronu Portugalskiego.

Dowiadujemy się, iż postowie Portugalscy przy Dworach Paryżkim, Brukselskim, Kopenhaskim, Turyńskim i Rzymskim, poszli za przykładem Margrabiego *Palmella*, i nie mają związku z teraźniejszym rządem w *Lisbonie*.

Odebrane tu listy z *Lisbony* pod d. 23 czerwca donoszą, iż wojsko tymczasowej junty weszło do *Caldas da Rainha*.

Podług gazety wychodzącej w *Brighton*, znajdująca się w *Portsmouth* artyllerya morska, otrzymała rozkaz popłynienia na morze Śródziemne celem zajęcia pewnej wyspy Tureckiej.

Kanał robiony w Ameryce północnej i mający połączyć jezioro *Erie* i *Ontario*, jest po części ukończony; ma ośm stóp głębokości, a na dnie dwadzieścia sześć, na wierzchu zaś 53 stóp szerokości. Towarzystwo trudniące się tem dziełem, złożyło 800,000 talarów. Oprócz tego, rząd przykłada się w tej części do wydatków i bezpłatnie dał 13,000 morgów gruntu, które rzeczony kanał ma zajmować.

— Dnia 4 —

Poseł Hiszpański miał dziś naradę z Hrabią *Aberdeen* w wydziale spraw zagranicznych.

Król Jmć podpisał akt, upoważniający otwarcie instytutu inżynierów cywilnych. Celem jego jest powszechne udoskonalenie wiadomości mechanicznych, a zwłaszcza potrzebnych inżynierowi cywilnemu, który obfitych środków pomocnych natury używać ma na dobro handlu wewnętrznego i zewnętrznego, mianowicie przy robieniu gościńców, wodociągów, kanałów i tam, hudsonie mostów, zakładaniu portów, wystawianiu wież latarnianych i t. d.

Wysoka cena papierów skarbowych w całej

Europie (pisze *Gazeta Globe*), a szczególnie Francuzkich, w czasie, kiedy wojna zaczęła się na Wschodzie, zawiodła nadzieje nie jednego polityka. We Francyi powszechne ukontentowanie z nowej administracyi, mogło się wiele do tego przyłożyć. Zdaje się, iż Francya używać teraz będzie politycznych korzyści, które są niejako wynagrodzeniem za przemijające klęski rewolucyjne. Wzniesienie się jej do przyzwoitego stopnia, nadaje rzeczywiste bezpieczeństwo innym krajom Europy.

Gazeta *Morning Herald* mniema, iż Xiążę *Cambridge* zostanie mianowany naczelnym wodzem wojska naszego.

A U S T R Y A.

Wiedeń d. 6 lipca.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

N. Arcy - Xiążna *Marya Ludwika*, Xiążna *Parmy*, przybyła d. 29 z. m. do *Salzburga*, zkąd nazajutrz w południe udała się w dalszą drogę, nocowała w *Wels* i d. 2 b. m. przybyła w dobre zdrowiu do *Baden* dokąd NN. Cesarstwo Ichmość udali się dnia 29 czerwca z *Laxenburga*.

Feldmarszałek Porucznik Xiążę *Hessen Homburg* wyjechał już z świetnym orszakiem do głównej kwatery Rossyjskiej. Pewny znakomity Dyplomatyk ma się także znajdować w orszaku jego.

Słychać, iż nie będzie już obozu pod *Baden*, lecz natomiast ma się zebrać 80tysięczny korpus wojska pod *Pest*.

N I E M C Y.

Od brzegów *Menu* dnia 3 lipca.

(z *Gazety Warszawskiej*.)

D. 7 i 8 b. m. od godziny 10 do 2 z południa wystawione będą zwłoki Wielkiego Xiącia *Weymarskiego* na wspaniałym katafalku w kościele Dworskim w *Weymarze*. Przy katafalku stać będą pierwsi urzędnicy Dworu, jakoteż Burmistrze głównych miast i 6 Wazalów. D. 9 b. m. o godzinie 5 po południu wyruszy cały orszak pogrzebowy do nowego grobu rodziny Xiążat *Weymarskich*. Orszak ten składać będą: osada stolicy, chór żałobny poprzedzony Krzyżem, 24 par młodych chłopców, *Liberya* Dworu, Urzędnicy Nadworni, Łowczowie, Duchowieństwo trzech wyznań, Urzędnicy niosący mitrę, berło, miecz i order *Białego Sokoła*, Jenerałowie Adjtanci, *Koniuszowie*, Ł. karze; następować potem będzie wspaniały karawan, a za nim pójdzie 6 Szambelanów i 6 Wazalów; postępować dalej będą 12 zasłużonych podoficerów i Paziowie Dworu, na koniec Nayszyjsi Urzędnicy Ministerium Stanu, Reprezentanci Seymowi, zaproszeni Panowie cudzoziemscy, Urzędnicy wszystkich władz, Deputowani Uniwersytetu w *Jenie* i obywatelstwa. W czasie prowadzenia ciała wykonany będzie chór żałobny pod dyrekcyą *Hummla*, Mistrza kapeli nadwornej. Odbędzie się żałobne nabożeństwo, a potem miane będą stosowne mowy. Nakoniec, w czasie spuszczenia zwłok do grobu da się słyszeć ciągły odgłos wszystkich dzwonów i huk z dziań aż do ukończenia obrzędu.

D. 23 z. m. w miasteczku Szwajcarskiem *Schelligen*, niedaleko *Bazylei*, przed wieczorem po nadzwyczajnym upale, zachmurzyło się niebo tak, iż tameczni mieszkańcy musieli palić świece w domach. W kilka minut powstała okropna burza połączona z błyskawicą, która rozszerzała ogień na całą przestrzeń tak, iż całe niebo gorzało ogniem, który zagrażał powszechnem zniszczeniem. W czasie tej okropnej burzy, spadł w kilka minut gęsty grad, zniszczył zupełnie tameczne pola i winnice, tak dalece, iż nieszczęśliwi mieszkańcy cały swój zbiór obfity przez ten wypadek utracili. W teyże okolicy powyrywał wichur nayszyjsze drzewa z korzeniami, unosił je o 100 kroków od miejsca, na którym stały: zerwane oraz zostały przez nawałność wody z gór płynącej, bryły skał ważące do 100 funtów. W niektórych miejscach okrywał grad ziemię do 2 stóp wysokości.

PORTUGALIA.
Lizbona dnia 16 czerwca.

(Journal de St. Petersburg).

Rozchodzi się pogłoska, iż *Don Miguel* ma zamiar utworzyć półk z murzynów, i że każdy żołnierz ma pobierać żołdu na dzień po 8 sous, i bułce chleba. Słychać, że konstytucyoniści spalili w *Condeixa* klasztor, w którym zakonnicy ośmielili się dać do nich ognia. Jeżeli można wierzyć innej pogłosce, tedy *Don Miguel* miał przeprowadzić swoje zapasy wojenne do twierdzy s. Jerzego, i zagraża bombardowaniem Lizbony, jeśliby to miasto wiernemu nie było. Razem też nakazano po wszystkich kościołach odprawiać modlitwy przeciwko konstytucyonistom.

TURCYA.
Stambuł d. 10 czerwca.
(z Gazety Warszawskiej).

Wojsko przeznaczone na obronę Dardanellów ma wynosić najwięcej 20,000 ludzi.

Statek parowy angielski, o którego przybyciu donieśliśmy, kupił pewny bankier ormiański za 900 kies, i podarował go W. Sułtanowi.

Dnia 31 z. m. wypłynęła ztąd korweta z 12 statkami palnemi do Dardanellów; niedawno uzbrojono 18 okrętów, które z potrzebami wojennymi są przeznaczone, po części na morze Czarne, a po części do Dardanelłów.

Dnia 2 b. m. odprawił się wielki popis wojska przy zamku letnim W. Sułtana w *Besiktasz*.

Dnia 6 b. m. przybyło tu 6000 milicji z Azyi, i udało się ku *Dunajowi*. Tegoż dnia postano spieszenie na koniach 700 bombardyerów do *Erzerum*.

20 okrętów austriackich miało otrzymać firman do żeglugi na morze Czarne, celem sprowadzenia zboża dla rządu tureckiego.

Według doniesień ze *Smyrny* okazało się tam morowe powietrze.

— Dnia 16 —

Porta odebrała wiadomość o przeysciu wojska Cesarzsko-Rossyjskiego przez *Dunaj*. W. Wezyr, wyruszył teraz do *Adryanopola*. Ogłoszony firman wzywa lud, aby udał się w *massie* za W. Wezyrem.

Słychać, iż W. Sułtan wydał firman, stanowiący, iż wszystkie osady w twierdzach, któreby pod jakimkolwiek bądź warunkami kapitulowały, mają utracić życie. Osada twierdzy *Isakczy*, miała już doznać tego losu z rozkazu W. Sułtana.

Od granic tureckich 22 czerwca.

Goniec *Smyrneński* z d. 31 maja donosi, iż *Hassan* Basza, gubernator *Smyrny*, zwołał d. 28 maja dragomanów tamecznych konsułów, i zapowiedział im, że nadal żaden okręt wojenny, do jakiegobądź narodu należący, nie będzie mógł zawijać do portu *Smyrneńskiego*; i że znajdujące się w nim, mogą pozostać, dopóki podoba się ich kapitanom; wolno im także odpłynąć, ale nie będą mogły powrócić. Rozporządzenie to wydał z tej przyczyny, aby pod banderą okrętów przyjacielskich, nie zawijały nieprzyjacielskie. W skutku tego zgromadzili się d. 29 maja w *Smyrnie* u Konsula Niderlandzkiego, Kontr-Admirał Austriacki *Dandolo*, dowódcy, Amerykański, Hollenderski i Angielski, oraz Jenerałny Konsul Austriacki, i jednomyślnie postanowili oświadczyć Baszy, iż rozkaz jego nie może być wypełniony, albowiem okręty Mocarstw nie będących z Portą w wojnie, na mocy traktatów, mogą zawijać do portu *Smyrneńskiego*; że do takiego pogwałcenia traktatów nie Baszę nie upoważnia, i że w razie potrzeby użyją siły. Po takim oświadczeniu, uwiadomił Basza wspomnianych dowódców i Konsułów, iż rozkaz jego miał tylko na celu utrzymanie spokoyności, i że chętnie go odwoła, jeśli obmyśla jakiś inny sposób, równie skuteczny do osiągnięcia tego celu. Admirał *de Rigny* uczynił podobne przełożenie Baszy, który nareszcie przywrócił rzeczy do dawnego stanu.

Kilku przyprowadzonych do *Stambułu* kozaków doznaje jak najłagodniejszego obchodu.

List z *Alexandryi* (w Egipcie) pod d. 19 maja, wyraża: „Bryg wojenny Angielski, który przybył z *Korfu*, i podczas najsłabszej pogody wpadł na mieliznę niedaleko *Torre del-Arabi*, a teraz ma być przedany, przywiózł wiadomość, iż nastąpi wojskowe zamknięcie portu tutejszego. Wice-Król nie odebrał atoli urzędowego w tej mierze doniesienia. Zalecono Konsulowi, aby mu o tem doniósł. Nie wiemy jeszcze rozciągłości tego środka. Wyraz wojskowe skłania do domysłu, iż handel nie dozna przerwy. Zawsze jednak obawiamy się, aby wywóz zboża nie był objęty zamknięciem. W tej chwili pokazały się przed portem trzy wojenne okręty Angielskie, między którymi jest fregata *Glasgow*, do której dowódcy nadeszły z *Korfu* listy są adresowane. Jutro więc dowiemy się, jak się rzecz ma względem zamknięcia tutejszego portu.”

— Dnia 23 —

List z *Korfu* pisany wyraża: „Dnia 1 czerwca zawinął tu bryg turecki pod eskortą bryga francuzkiego; znajdował się na nim postaniec rozejmowy *Ibrahim* Baszy. Jest on bliskim krewnym *Ibrahima*, i najstarszym w stopniu jenerałem w jego wojsku. Słychać, iż przywiózł Lordowi Naczelnemu Kommissarzowi wysp Jonskich propozycje, względem ustąpienia wojska egipskiego z Morei. Lord Naczelnny Kommissarz musiał przyjmując te propozycje: pozwolił bowiem zawinąć do *Modonu* statkom z żywnością wysłanym z *Alexandryi*. Dnia 3 czerwca bryg wspomniony odpłynął na powrót z listami do *Ibrahima*.”

Według listu z *Alexandryi* pod dniem 22 maja, eskadry sprzymierzone ogłosiły zamknięcie wojenne portu tamecznego, tak, iż żadna wyprawa do Morei, bądź z wojskiem bądź z żywnością, nie przyjdzie już zapewne do skutku. Wszelako zamknięcie to, jako tylko wojenne, nie przerywa stosunków handlowych z *Alexandryą*.

Z rozkazu W. Sułtana wydrukowano w *Stambule* na początku czerwca pismo, pod tytułem: *Ustalenie przyszłych zwycięstw*. Ściąga się ono do zniesienia Janczarów, i ma na celu okazać narodowi, iż jedynie zniesienie tej korporacji zapewni mogło Turcyi ocalenie.

Dragoman Reis-Effendego przywiózł dnia 4 czerwca Postowi Niderlandzkiemu w *Stambule* Manifest Porty; Poseł odczytawszy pismo, oświadczył Dragomanowi, iż wezwanie Postów do *Stambułu*, tak, jak wszelkie nadzieje pokoju ze strony Porty, były tylko złudzeniem; na co Dragoman odpowiedział, iż Porta nie może inaczej postępować, przekonana będąc o słuszności swojej sprawy.

— Dnia 26 —

Goniec *Smyrneński* donosi z *Modonu*, co następuje: „Okręty Mocarstw sprzymierzonych przyprowadziły do *Eginy* 7 statków kupieckich Jonskich i innych płynących ze zbożem; nie ma żadnej prawie nocy, w którejby jakiś statek nie zawinął z żywnością do naszego portu. Wojsko egipskie znajduje się w dobrym stanie. Arabowie przywykli już do klimatu Morei; są dobrze umundurowani, i porcja mąki zmniejszona powoli do 150 drachm, rozda się znowu tak, jak dawniej. Wojsko to liczy 30,000 żołnierzy zdanych do boju, i każdego czasu może wyruszyć w pole.”

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Litewskiego Wojennego Gubernatora.
Andrzej Buchariski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.